

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. De figura syllogistica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

catere utroque horum possint, si non inferatur conclusio, ita quidem nihil interesse, quod artificium maioris & minoris haud quaquam anteuertat conclusionem. Respondeo tertio, prius quam eliciatur conclusio, neutrum extremorum in ea subiici, aut prædicari, at alterum eorum esse subiiciendum, alterum verò prædicandum, quod satis est, ut vnum sit maius extremum, & aliud minus, atque hanc præmissis tribuant æqualitatem: quo pacto vnus terminus præ alio dicitur medium in syllogismo opposito, antequam eliciatur destinata aliqua conclusio, quia etsi nondum sit positum, ut aiunt, extra illam, erit tamen extra illam, sicut ad medij rationem oportet.

C A P V T II.

De Figura Syllogistica.

14

Figura syllogistica in connexion extremorum cum medio sita est: quare immerito Recentiores eam cum forma syllogistica confundunt, cum illa in solis præmissis, hæc in præmissis, & conclusione consistat, ut nuper explicuimus: pro triplici ergo connexion extremorum cum medio triplex figura est: quando enim medium connectitur cum extremis, per modum subiecti, & prædicati, seu vni subiicitur, & de altero prædicatur, primam figuram constituit: quando verò connexio est per modum solius prædicati, secundam; quando per modum solius subiecti, tertiam constituit: quod sequentibus versiculis memorie causa complexus sum.

*Prædicat, & subiicit medium, quæ prima figura est.
Ordine quæ sequitur, medium bis prædicat: at quæ
Postremam obtinuit sedem, bis subiicit illud.*

Aut si mauis in carmen antiquum.

Subpre prima, secunda bis præ, tertia bis sub.

15

Duo autem hic disputanda occurrunt: primum est, an præter tres illas figuras admittenda sit alia quarta? Negant Aristot. 1. prior. c. 23. Scot. 1. etiam prior. q. 34. Occamus 3. p. Log. cap. Auerroes 1. prior. cap. 5. & 7. Buridanus ibidem cap. 7. Zabarella lib. de quarta figura cap. 12. Auerla qu. 25. Log. sect. 7. Conimbricenses tit. 2. log. 1. prior. cap. 7. quæst. 1. art. 1. & secundo. Vallius 1. prior. cap. 26. quæst. vni. ca, cap. 9. Hurtadus disp. 10. log. sect. 20. Arriaga, disp. 3. summul. sect. 5. n. 23. & 24. Tellez disp. 16. log. sect. 3. conclus. & ceteri communiter, & mea quidem sententia meritis: nam si qua ratione daretur quarta figura à prima distincta, maximè quia medium subiici potest alteri extremorum in minori, & prædicari de altero in maiori, quæ collatio medij, eiusque cum extremis complicatio est valde diuersa ab ea, qua medium in maiori propositione subiecti, & in minore prædicati locum obtinet: diuersus autem, ordo, quo medium iungitur extremis, facit iuxta omnes diuersam figuram; quocirca præter secundam figuram, in qua medium bis prædicatur de extremis, ac tertiam, in qua bis subiicitur illis, & primam, vbi subiicitur vni extremorum in maiore, & prædicatur de altero in minore, admittenda est alia quarta, vbi medium in maiore prædicati, & in minore subiecti locum obtineat. At tota hæc ratio fragili, ac ruinoso innititur fundamento; fierique non potest, ut medium vnquam prædicetur in maiori propositione syllogistica, aut subiiciatur in minori: Siquidem maior dicitur ea, quæ habet maius extremum, & minor, quæ minus, iuxta

P. Lyucei Philosophia Tom. I.

dicta cap. præcedenti: maius autem extremum est, ut ibidem visum, cui subiicitur medium, & minus, de quo medium prædicatur, quoties in præmissis subiecti simul, ac prædicati rationem habet: tum ergo maior appellatur talis à subiectione medij, & minor ab eius prædicatione: quamobrem esse nunquam potest, ut medium prædicetur in maiori, & subiiciatur in minori, sicut ad quartam figuram oportet.

Rursus secundo: ideo posset medium prædicari in maiori, & subiici in minori, sicut necesse, & satis est ad quartam figuram, quia maior, & minor eæ tenus sunt tales, quatenus vna præmissa est prior tempore, & alia posterior: quamobrem si efficias hunc syllogismum omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est animal, præmissa vniuersalis affirmatiua erit maior, & particularis affirmatiua minor, adeoque medium subiicietur in maiore, & prædicabitur in minori; sin autem hunc, Petrus est homo, omnis homo est animal, ergo Petrus est animal, quæ præmissarum antea erat minor, videlicet particularis affirmatiua, modò transposita, erit maior, & quæ antea erat maior, nimirum vniuersalis affirmatiua, modò ob transpositionem solam erit minor, adeoque medium subiicietur in minore, & prædicabitur in maiore, ut intuenti constabit. At quod tota hæc ratio sit nulla: maiorque, & minor neutiquam consistant in prioritate, ac posterioritate temporis ab eavè dependeat, superius ostensum est interagendum de vtriusque artificio. Quocirca in duobus syllogismis adductis propositio vniuersalis affirmatiua ex æquo est maior, & particularis affirmatiua minor etiam utrobique.

Enimuerd Galenus, ut de eo refert Auerroes superius citatus, & in eius gratiam communiter medici tuentur, quartam figuram; primò quia fieri potest, ut medium prædicetur in maiori, & subiiciatur in minore, quidni enim? Secundo quia transpositis præmissis, quæ propositio est maior, potest esse minor, & quæ minor, rationem maioris obtinere, ac proinde subiici potest medium in minore, & prædicari in maiore, sicut opus est ad quartam figuram. Ceterum his argumentis factum est satis pauld supra, eorumque leuitas contrariam sententiam haud parum enervat.

Arguunt tertio, & vtramque rationem nuper propositam, ac dilutam confirmant: diuersa collocatio terminorum, videlicet medij & minoris, ac maioris extremi variat figuram syllogisticam, ut per se claret, & à nemine negatur: similiter ergo diuersa collocatio propositionum integrarum, quæ nimirum vna est prior tempore, & alia posterior mutare poterit figuram, & præter vritas quartam aliam intuehere. Admisso antecedenti, nego consequentiam: prior enim collocatio est essentialis syllogismo, ab eiusque representatione indistincta: itaque si mutetur, & medium v. g. quod alteri extremorum simul subiiciebatur, & de altero prædicabatur, postea, vel solius subiecti rationem habeat intuitu vtriusque, vel rationem solius prædicati, hoc ipso non manebit eadem essentia syllogismi, non eadem representatio: ceterum posterior collocatio, seu dispositio præmissarum, ea videlicet quæ est penes tempus, nequaquam est essentialis syllogismo, sed contingens, & accidentaria: proinde figuram syllogisticam, siue ipsum syllogismum, qui est essentialiter in aliqua figura, non constituet: quam autem non constituit, eam neutiquam poterit distinguere, aut variare: principia namque distinctiua rerum sunt earundem constitutiua, & e conuerso.

P

Arguunt

19 Arguunt quartò : Ferio & Frisefomorum iisdem præmissis constant, videlicet altera vniuersali negatiua, & altera particulari affirmatiua : nihilominus sunt modi diuersi, propter diuersam collocationem earundem præmissarum ; & quia est prior tempore in vno, quæ est posterior in altero, & viceversa ; similiter ergo præmissarum transpositio, ac diuersa collocatio poterit efficere diuersam figuram, & præter tres, aliam quartam. Per argumentum fieri potest in Cæsare, & Camestres, atque in Disamis & Datisi. Sed in primis argumentum inchoat : diuersa quantitas, & qualitas præmissarum distinguit modos, vt certo certius : & tamen nequit distinguere figuras : tum quia omnes modi eiusdem figuræ nihilominus sunt diuersæ quantitatis, & qualitatis, sin minus ex toto, at certè aliqua ex parte ; tum etiam quia eadem quantitas, & qualitas præmissarum non facit eandem figuram, vt cernere est in Darij, & Datisi, in Celarent, & Cæsare, in Ferio, & Festino, & in hoc & Ferison : ergo nec diuersa diuersam : quamuis igitur transpositio præmissarum variet modos, non ob id poterit variare figuras, adeoque perperam ab illis ad has arguitur in præsentia.

20 Deinde respondeo, modum Ferialem ex. g. nulum animal est lapis, aliquis homo est animal, ergo aliquis homo non est lapis, & eum, qui dicitur Frisefomorum, videlicet aliquis homo est animal, nullum animal est lapis, ergo aliquis lapis non est homo, haud quaquam differre, ob solam transpositionem præmissarum, sed ob diuersitatem conclusionis, quæ in vno est directa, & prædicat maius extremum, videlicet id quod habet rationem prædicati in præmissis, & in alio est indirecta, ac prædicat minus extremum de maiori, nimirum quod habet rationem subiecti in aliqua præmissarum, vt intuenti constabit : Quare stante eodem situ præmissarum in priori syllogismo, exempli gratia adducto, si inferatur conclusio indirecta, scilicet, ergo aliquis lapis non est homo nihilominus erit syllogismus in Frisefomorum ; sin autem inferatur directa, quæ est superius illata, nimirum ergo aliquis homo non est lapis erit in Ferio : par autem ratio posterioris syllogismi in exemplum adducti : haud ergo distinguuntur modi illi ob transpositionem præmissarum, diuersumque earum situm, sed propter diuersam conclusionem : Atque hinc est, vt vterque constet quidem eisdem præmissis materialiter, & entitatiuè sumptis, non tamen formaliter vsurpatis : siquidem propositio tenens locum maioris in vno, denominatur minor in alio, & quæ minor in alio, maior in priori, eò quod non parum conferat ad has denominationes præmissis tribuendas, quænam inferatur conclusio, iuxta dicta cap. præcedenti. Vno verbo : maior Ferialis est vniuersalis negatiua, & minor Frisefomorum se habent : quare vterque modus non iisdem præmissis formaliter talibus siue non eadem maiore, eademque minore, sed præmissis eiusdem quantitatis, & qualitatis constant ; quæ sunt longè diuersa, cum præmissæ quatenus tales formaliter non à quantitate, & qualitate, sed à dispositione medij sumantur.

21 Hinc etiam cernere est, quid dicendum sit ad modos Cæsare, & Camestres, nec non ad modos Disamis & Datisi : consimiliter enim differunt propter conclusiones quacumque demum ratione ponantur, transponantur vè præmissæ : En hunc syllogismum in Cæsare, nullus lapis est animal, omnis homo est animal, ergo nullus homo est lapis, & hunc in Camestres, omnis homo est animal, nullus

lapis est animal, ergo nullus lapis est homo, & vterque conclusionibus finiri, alterum videlicet propositione conuertente, & alterum propositione conuersa : En etiam hunc in Disamis, aliquis homo est animal, omnis homo est viuens, ergo aliquod viuens est animal, & hunc in Datisi, omnis homo est viuens, aliquis homo est animal, ergo aliquod animal est viuens in diuersas etiam definire conclusiones. Quocirca in vtrisque sunt diuersæ præmissæ, si non materialiter, at formaliter sumptæ.

Quod si obiicias hunc syllogismum, nullus homo est equus, aliquod animal est homo, ergo aliquod animal non est equus, esse in Ferio ; at etiam esse in Frisefomorum, per solam transpositionem præmissarum, hoc modo ; aliquod animal est homo, nullus homo est equus, ergo aliquod animal non est equus, non verò per mutationem, & conuersionem conclusionis : si enim conclusio mutetur, conuertatur vè, atque ex superioribus præmissis inferatur, ergo aliquis equus non est animal, nihil concludetur profectò, sed potius existeret falsa, & illegitima conclusio : cuius ratio à priori est quod particularis negatiua non sit conuertibilis formaliter, & per se, atque ad summum possit aliquando conuerti per accidens, & ratione materiæ. Quod si inquam ita obiicias, in promptu est responsio, eum videlicet syllogismum reduci ad Frisefomorum, in eoque collocari, per mutationem conclusionis directæ in indirectam, & conuersæ in conuertentem : quod autem hoc pacto concludatur falsum, haud est inconueniens : namque Frisefomorum non semper concludit verum, nec nisi quando termini sunt conuertibiles, aut ratione formæ, aut certè ratione materiæ : Ita superius lib. 4. tract. 2. c. 3. in solut. 4. arg. diximus ex doctrina non paucorum authorum modum Darapti haud concludere necessario verum, nisi quando termini sunt incomplexi : Aliæ huius difficultatis solutiones excogitari possent, quibus tamen refellendis, aut referendis non vacat immorari.

Alterum, quod h'c disputandum occurrit, est qualis figura præstantior sit ? Quo in puncto mihi exploratum est, primam figuram reliquas antecedere : tum quia in ea propositiones omnis generis vniuersales nimirum, particulares affirmatiuæ, & negatiuæ concluduntur ; tum quia plures modos continet, tum etiam quia perfectiores modos cohibet, vt potè ad quos reliqui reducuntur, vt clarius concludant ; tum demum quia in ea medium perfectius copulatur cum extremis, quippè quæ interiacet : cum in aliis figuris medium per modum subiecti solius, aut prædicati solius, extremis adiaceat. Secunda autem figura, & tertia pares videntur : primò in virtute plura concludendi ; nam licet illa vniuersales & particulares concludat, secus verò hæc, quæ solas concludit particulares, tamen è contrario hæc affirmatiuas, & negatiuas efficit. cum tamen illa solas negatiuas conuincat : Secundò pares sunt in numero modorū : altera namque, præter quatuor vulgares modos, Cæsare nimirum, Camestres, Festino, & Baroco, sortitur alios duos à nobis inferius exponendos, adeoque continet sex modos non minus quam tertia figura. Quamuis autem hanc in in eo superet, & excellat secunda figura, quod in secunda, medium, qui ex terminis syllogisticis potissimus, prædicatur, ac proinde locum præstantiorem obtineat ; ceterum hic excessus compensatur ; per hoc quod in tertia figura duo termini prædicentur ante conclusionem, nobilioremque sedem sibi vendicant ; cum tamen in secunda figura ex tribus terminis duntaxat

duntaxat vnus, videlicet medium, prædicati dignitatem occupet, antequam ventum sit ad conclusionem.

C A P V T III.

De modo Syllogistico directè, & indirectè, vtiliter, & inutiliter concludente.

24 **M**odus syllogisticus est apta dispositio terminorum secundum quantitatem, & qualitatem, à quibus forma & figura abstrahunt; vnde in hoc à modo differunt. Porro quantitas in quavis figura quadruplex esse potest: aut enim præmissæ ambæ vniuersales sunt, aut ambæ particulares, aut maior vniuersalis, & minor particularis, aut è conuerso minor vniuersalis, & maior particularis. Qualitas etiã præmissarum, qua nimirum affirmant, & negant, sensu in tempore explicato, eadem ratione quadrupliciter fini potest. Quadruplex autem quantitas cum quadruplici qualitate combinata sexdecim modos in quavis figura variat; quatuor enim quater ducta sexdecim sūt, at ter sexdecim quadraginta octo deducunt; vnde in tribus figuris totidem modis præmissæ variantur: porro ex iisdem præmissis vna sola conclusio directæ colligi potest: quare si tot nobis præmissæ variari possunt, quot enumerati sunt, totidem erunt conclusiones directæ ac proinde totidem modi syllogistici qui directè concludant.

25 **R**oges, cur ex iisdem præmissis diuersæ conclusiones directæ oriri non possint, sicut è conuerso eadem conclusio directæ ex diuersis oritur præmissis? Respondeo, conclusionem nasci ex præmissis vi mediij, quod, cum multiplex esse possit respectu vnus conclusionis, præmissas multiplicare potest. Quod autem eadem præmissæ eodem semper modo concludant, ex eo oritur, quod iisdem extremis præmissæ, & conclusio constare debeant: quare, si præmissæ sint eadem, eadem erunt extrema præmissæ, ac proinde conclusa: vnde conclusio tantum variari poterit, penes directam, aut indirectam combinationem extremorum quibus gaudet.

26 **E**x quadraginta octo modis directis quatuordecim tantum vtilis sunt, & vi formæ concludunt, reliqui triginta quatuor inutiles sunt. Modos vtilis his versiculis B. Thomas opusc. 48. tract. de syllogismi capite 8. & communiter cæteri dialectici complectuntur.

*Barbara Celarent Darij Ferio Baralipon
Celantes Dabitis Fapesmo Frisefomorum,
Cesare Camestres Festino Baroco Darapi
Felapton Disamis Datisi Bocardo Ferison.*

Vt autem quantitatem, & qualitatem cuiusque modi intelligas, in memoriam reuocari debent ij versiculi, Affertit A. negat E. sunt vniuersaliter ambo: affertit I. negat O. sunt particulariter ambo: habent enim in his modis locum: quare hic syllogismus, omne risibile est rationale, omnis homo est risibilis, ergo omnis homo est rationalis est in Barbara: & hic syllogismus, omne animal est viuens, aliquis homo est animal, ergo aliquis homo est viuens, est in modo regis Darij: cæterorum etiam modorum paradygmata cuius erunt in promptu, dummodo vim quatuor illarum vocalium attingat. Rursus aduertendum, in Baralipon quartam syllabam & in Frisefomorum tum quartam, tum etiam quintam haud esse modales, sed solius metri causa apponi. Priores nouem modi ad primam attinent figuram, & ex nouem quatuor primi directè concludunt; cæteri quinque tan-

P. Lyncei Philosophia. Tom. I.

tum indirectè. Quatuor modi sequentes ad secundam, & sex postremi ad tertiam figuram spectant.

27 **V**t verò non solum in arguendo quid sequi, verum etiam quid fugere debeas, præ oculis habeas, omnes modos inutiles ad hos verius redege.

*Bibulus & Colophon Priami Enterpeque canora
Laertes Carochos Lepontos dulce Moreton,
Icteros, atque Oriō Rophalon, flammansque piropos,
Balsama, Virgiliy, Paridis, quibus adde Mylacin
Et Venerem, Prologon, magnum Xenophonta, &
Homerom;*

*Philopolin Monachon polypo gelidumque Phileon
Mamertes Polemon Monocor Libitina Megara*

Melobosis Corydon Philocor, Latomosque Philemon,

Ex his modis inutilibus duodecim priores, primis tribus versibus contenti, ad primam figuram spectant. Duodecim sequentes tribus versiculis sequentibus comprehensi ad secundam attinent. Decem verò posteriores duobus postremis versiculis cohibiti tertiæ figuræ sunt proprii. Pro quorum luce, & intelligentia regulæ pro vtilibus traditæ obseruari debent; & insuper nulla epithetorum, seu adiectiuorum, aut coniunctionum est habenda ratio.

C A P V T IV.

Alij quinque modi vtilis adduntur.

28 **P**raeter vnde viginti modos vtilis, versibus illis Barbara, Celarent, &c. comprehensos, & communiter in scholis circumferri solitos, ipse alios quinque haud minus vtilis à quibusdam Summularum antiquorum relatos, atque reiectos, à neotericis verò penitus omisos adstruere non dubito; quos sequenti carmine complector.

Thersandros Phalaris Pelago Centauro & Arestor,
De his tria mihi probanda sunt: primum, quinque illos vtilis esse, & à cæteris distingui: Secundum, plures non reperiri: tertium, eos omnes excepto Pelago mixtos esse, & partim directos, partim indirectos, quod iam spectat ad quæstionem de vocabulo.

29 **V**t autem à Phalari incipiam, v. g. omnis homo est rationalis, omne risibile est homo, ergo aliquid risibile est rationale, is quidem ad concludendum vtilis est, vt intuiti per se constat, vtque apparet ex regula illa dialectica, quoties infertur subalternans, rectè inferri poterit subalternata: syllogismus autem Phalaricus à Barbarico non differt nisi in sola conclusione, quæ in illa est subalternata & particularis, & in hoc subalternans, & vniuersalis: igitur non minus vtiliter Phalaris quam Barbara concludit. Quod autem sit diuersus à reliquis modis hucusque assignatis probatur: quoniam, si cum aliquo recurreret, & esset idem, maximè cum Barbara, aut Baralipon: non cum Barbara; tum quia diuersa conclusio, diuersum modum efficit, vt ex Barbara & Baralipon apertè constat: at conclusio Barbarica & Phalarica diuersæ sunt, cum alia sit vniuersalis, alia particularis: tum secundo & magis efficaciter, quia cum loco conuersæ infertur propositio conuertens, diuersus modus resultat esto præmissæ sint eadem, vt omnes modi indirecti demonstrant: quoties igitur loco subalternantis infertur subalternata, sicut in Phalari ad Barbaram comparata vsu venit, diuersus existet modus: conuenientia est perspicua, siquidem subalternans, & subalternata plus differunt, quam conuertens, & conuersa, spectatis vtrarumque generibus, cum illæ in quantitate necessario differant, & altera sine altera possit esse vera, aut falsa,